

4. Przepisy dotyczące rad narodowych miast nie stanowiących powiatów stosuje się do dzielnicowych rad narodowych w miastach stanowiących powiaty.

5. Przepisy dotyczące wydziałów prezydiów rad narodowych stosuje się do równorzędnych jednostek podległych prezydiom rad narodowych.

Art. 93. W ustawie z dnia 12 marca 1958 r. o funduszu gromadzkim na niektóre cele miejscowe (Dz. U. z 1958 r. Nr 17, poz. 73, z 1962 r. Nr 32, poz. 152 i z 1965 r. Nr 46, poz. 288) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 10 skreśla się zdanie drugie,
- 2) w art. 13 ust. 1 w zdaniu drugim skreśla się wyrazy: „zgodnie z obowiązującymi przepisami budżetu”, a w ust. 3 wyrazy: „do budżetu gromadzkiej rady narodowej”.

Art. 94. 1. Tracą moc:

- 1) ustawa z dnia 1 lipca 1958 r. o prawie budżetowym (Dz. U. z 1958 r. Nr 45, poz. 221 i z 1963 r. Nr 28, poz. 164),
- 2) ustawa z dnia 1 lipca 1958 r. o dochodach rad narodowych (Dz. U. z 1958 r. Nr 44, poz. 214 i z 1962 r. Nr 66, poz. 326).

2. Do czasu wydania przepisów przewidzianych w niniejszej ustawie pozostają w mocy przepisy wydane na podstawie ustaw wymienionych w ust. 1, o ile nie są sprzeczne z niniejszą ustawą.

Art. 95. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1971 r.

Przewodniczący Rady Państwa: *M. Spychalski*
Sekretarz Rady Państwa: *L. Stasiak*

245

USTAWA

z dnia 25 listopada 1970 r.

o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

Art. 1. 1. Ustawa normuje warunki produkcji środków spożywczych i używek oraz obrotu tymi artykułami w zakresie niezbędnym dla ochrony zdrowia ludności.

2. Ustawa reguluje również, w zakresie niezbędnym dla ochrony zdrowia ludności, wymagania dotyczące urządzeń, aparatów, sprzętu, narzędzi, opakowań i innych materiałów, które stykają się ze środkami spożywczymi i używkami w produkcji lub obrocie.

Art. 2. 1. W rozumieniu ustawy:

- 1) środkami spożywczymi są substancje lub ich mieszaniny zawierające składniki potrzebne do odżywiania organizmu ludzkiego i przeznaczone w stanie naturalnym lub po przerobieniu do spożywania przez ludzi,
- 2) używkami są substancje lub ich mieszaniny nie zawierające składników odżywczych lub zawierające je w ilościach nie mających znaczenia dla odżywiania organizmu ludzkiego, które jednak ze względu na swoje oddziaływanie fizjologiczne lub cechy organoleptyczne są przeznaczone do spożywania lub w inny sposób są wprowadzane do organizmu ludzkiego,
- 3) substancjami obcymi są substancje nie odpowiadające warunkom określonym w pkt 1 i 2, a znajdujące się w środkach spożywczych lub w używkach albo na ich powierzchni; w szczególności są to substancje dodatkowe, zanieczyszczenia techniczne i zanieczyszczenia przypadkowe; substancjami obcymi są również środki chemiczne używane przy uprawie i ochronie roślin.

2. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej ustali w zakresie niezbędnym do jednolitego stosowania przepisów ustawy znaczenie innych używanych w ustawie określeń, w szczególności dotyczących produkcji, obrotu, rodzaju środków spożywczych i substancji oraz zanieczyszczeń.

Art. 3. 1. Środki spożywcze i używki będące surowcami lub półfabrykatami, a także środki spożywcze i używki przeznaczone do spożycia albo używania nie mogą być szkodliwe dla zdrowia ludzkiego, zepsute ani sfałszowane oraz mu-

szą odpowiadać innym warunkom ustalonym ze względu na ochronę zdrowia.

2. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej ustala szczególne warunki produkcji i wprowadzania do obrotu dietetycznych środków spożywczych, używek przeznaczonych do celów dietetycznych i odżywek, z tym że warunki produkcji ustalane są w porozumieniu z Ministrem Przemysłu Spożywczego i Skupu, a warunki obrotu w porozumieniu z Ministrem Handlu Wewnętrznego.

Art. 4. 1. Środki spożywcze i używki nie mogą być używane do produkcji innych środków spożywczych lub używek ani wprowadzane do obrotu, jeżeli zawierają substancje obce tego rodzaju lub w takich ilościach, które są szkodliwe dla zdrowia ludzkiego lub powodują zmiany organoleptyczne tych artykułów w stopniu uniemożliwiającym ich spożycie lub użycie.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również, gdy substancje obce znajdują się na powierzchni środków spożywczych lub używek.

3. Środki spożywcze lub używki po usunięciu substancji obcych, o których mowa w ust. 1 i 2, mogą być używane do produkcji innych środków spożywczych lub używek oraz wprowadzane do obrotu, jeżeli organ sprawujący nadzór nad zdrowotną jakością tych artykułów stwierdzi ich przydatność do spożycia lub używania.

4. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Przemysłu Spożywczego i Skupu ustala wykaz substancji dodatkowych, zwanych dalej substancjami dodatkowymi dozwolonymi, a także zanieczyszczeń technicznych, oraz dopuszczalne ich ilości, które mogą znajdować się w środkach spożywczych lub używkach albo na ich powierzchni.

5. Ministrowie Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Przemysłu Chemicznego ustalą w drodze rozporządzenia ilości stosowanych przy uprawie i ochronie roślin środków chemicznych, które mogą przenikać do roślinnych środków spożywczych lub znajdować się na ich powierzchni bez szkody dla zdrowia ludzkiego, a także metody oznaczania tych ilości.

Art. 5. 1. Zezwolenia Głównego Inspektora Sanitarnego wymagają:

- 1) produkcja i wprowadzanie do obrotu dietetycznych środków spożywczych i odżywek, a także wprowadzanie do obrotu takich artykułów przywożonych z zagranicy oraz
- 2) produkcja i wprowadzanie do obrotu jako środków spożywczych lub ich składników takich substancji, które nie były stosowane w celu żywienia ludzi.

2. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w drodze rozporządzenia, wydanego w zakresie dotyczącym środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa, ustali zasady i tryb udzielania zezwoleń, o których mowa w ust. 1, oraz może upoważnić terenowe organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej do wydawania niektórych z tych zezwoleń.

Art. 6. 1. Środki spożywcze pochodzące od zwierząt lub ze zwierząt, którym w celach hodowlanych podawano substancje o działaniu hormonalnym, wolno używać do produkcji innych środków spożywczych lub wprowadzać do obrotu tylko w wypadkach określonych przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa.

2. Przepisy, o których mowa w ust. 1, mogą w szczególności określać zasady stosowania substancji o działaniu hormonalnym w celach hodowlanych.

Art. 7. Ze względu na ochronę zdrowia ludzkiego Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa może wprowadzić zakaz używania do produkcji innych środków spożywczych i wprowadzania do obrotu środków spożywczych pochodzących od zwierząt lub ze zwierząt, którym podawano określone antybiotyki w celach hodowlanych, albo ustalić warunki, od których spełnienia uzależnione jest używanie do produkcji lub wprowadzanie do obrotu takich artykułów.

Art. 8. Napromienianie środków spożywczych, używek lub substancji dodatkowych dozwolonych albo poddawanie ich działaniu prądów o wysokiej częstotliwości jest dopuszczalne, jeżeli organ wyznaczony przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej stwierdzi, że środek spożywczy, używka lub substancja dodatkowa dozwolona, poddane takim procesom, nie będą szkodliwe dla zdrowia ludzkiego.

Art. 9. Środki spożywcze, używki lub substancje dodatkowe dozwolone nie odpowiadające warunkom ustawy mogą być produkowane tylko w celach eksperymentalnych w sposób zapobiegający wprowadzeniu ich do obrotu. O podjęciu produkcji takich artykułów należy zawiadomić właściwy organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Art. 10. 1. Zdrowotne warunki jakości środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych oraz metody badania tych artykułów lub ich grup określają normy ustanowione w trybie przepisów o normalizacji z zastrzeżeniem przepisów art. 11 i 12.

2. Normy, o których mowa w ust. 1, powinny być zgodne z warunkami zdrowotnymi określonymi w ustawie i w przepisach na jej podstawie wydanych.

Art. 11. 1. Wolno produkować środki spożywcze i używki odpowiadające innym wymaganiom niż ustalone w ustawie i przepisach na jej podstawie wydanych, jeżeli są one przeznaczone na eksport i odpowiadają warunkom stawianym przez importera.

2. Wprowadzenie w kraju do obrotu artykułów, o których mowa w ust. 1, lub używanie ich do produkcji innych środków spożywczych albo używek może nastąpić za zezwoleniem Głównego Inspektora Sanitarnego i na warunkach przez niego określonych.

3. Zasady i tryb udzielania zezwoleń, o których mowa w ust. 2, ustali w drodze rozporządzenia Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Handlu

Zagranicznego, a w części dotyczącej środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego ponadto w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa.

Art. 12. 1. Środki spożywcze, używki i substancje dodatkowe dozwolone wolno przywozić z zagranicy w celu wprowadzania do obrotu, jeżeli odpowiadają one:

- 1) wymaganiom ustalonym w ustawie i w przepisach na jej podstawie wydanych,
- 2) zdrowotnym warunkom jakości ustalonym w Polskiej Normie lub w normie branżowej, jeżeli norma taka została ustanowiona,
- 3) wymaganiom ustalonym w przepisach weterynaryjnych, jeżeli chodzi o środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego,
- 4) wymaganiom ustalonym w przepisach o kwarantannie roślin, jeżeli chodzi o środki spożywcze lub używki pochodzenia roślinnego w postaci nie przetworzonej oraz w postaci przetworów nie wyjalowionych,
- 5) wymaganiom określonym w zezwoleniu na wprowadzenie do obrotu, jeżeli chodzi o dietetyczne środki spożywcze i odżywki.

2. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej określi:

- 1) szczegółowe zasady udzielania zezwoleń na odstępstwa od przepisów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2,
- 2) zasady i tryb przeprowadzania kontroli zdrowotnej jakości środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych przywożonych z zagranicy.

3. Przepisy, o których mowa w ust. 2 pkt 1, Minister Zdrowia i Opieki Społecznej wydaje w porozumieniu z Ministrem Handlu Zagranicznego oraz Prezesem Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, przepisy, o których mowa w ust. 2 pkt 2 — w porozumieniu z Ministrem Handlu Zagranicznego, a w zakresie dotyczącym środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego ponadto w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa.

4. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami Komunikacji oraz Żeglugi ustali warunki sanitarne dotyczące tranzytu środków spożywczych i używek oraz zasady przeprowadzania kontroli w tym zakresie.

Art. 13. 1. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej, ze względu na ochronę zdrowia ludzkiego, może:

- 1) zakazać produkcji i wprowadzania do obrotu określonych środków spożywczych i używek,
- 2) zakazać stosowania procesów technologicznych lub metod postępowania w produkcji środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych oraz w obrocie nimi w razie stwierdzenia, że stosowanie takich procesów lub metod powoduje powstawanie w tych artykułach albo na ich powierzchni substancji szkodliwych dla zdrowia.

2. Decyzje, o których mowa w ust. 1, Minister Zdrowia i Opieki Społecznej wydaje w porozumieniu z ministrem sprawującym nadzór nad jednostkami organizacyjnymi będącymi głównym producentem danego środka spożywczego, używki lub substancji dodatkowej dozwolonej.

Art. 14. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami może ustalić dla środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych zdrowotne warunki jakości przewidziane w umowach międzynarodowych, których Polska Rzeczpospolita Ludowa jest stroną, lub zdrowotne warunki jakości przyjęte przez międzynarodowe organizacje, w których Polska Rzeczpospolita Ludowa uczestniczy

Art. 15. 1. Na jednostkowych opakowaniach środków spożywczych i używek należy zamieścić istotne dla ochrony zdrowia ludzkiego informacje o ich składzie, w szczególności o zawartości substancji dodatkowych dozwolonych. Ponadto, jeżeli ze względów zdrowotnych środek spożywczy, używka lub substancja dodatkowa dozwolona nadają się do spo-

życia wyłącznie przez określony czas licząc od daty produkcji, nabywca powinien być informowany o dacie produkcji lub o dacie, do której dany artykuł zachowuje przydatność do spożycia przy przechowywaniu w warunkach przewidzianych dla danego artykułu.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy środków spożywczych i używek przeznaczonych wyłącznie na eksport.

3. Forma i treść reklamy środków spożywczych i używek nie może zawierać danych wprowadzających w błąd co do właściwości lub wartości odżywczych reklamowanych artykułów.

4. Ministrowie sprawujący nadzór nad jednostkami organizacyjnymi będącymi głównymi producentami określonych rodzajów środków spożywczych, używek lub substancji dodatkowych dozwolonych ustala w porozumieniu z Ministrami Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Handlu Wewnętrznego, a w zakresie dotyczącym środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego ponadto w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa:

- 1) rodzaje środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych, które należy oznaczać datą produkcji lub datą, do której artykuł zachowuje przydatność do spożycia,
- 2) sposób informowania o składzie środka spożywczego lub używki,
- 3) inne dane dotyczące środka spożywczego lub używki, które ze względu na ochronę zdrowia ludzkiego powinny być podawane do wiadomości nabywcy.

5. W stosunku do jednostek, które paczkują lub rozlewają środki spożywcze, używki lub substancje dodatkowe dozwolone, przepisy przewidziane w ust. 4 wydaje Minister Handlu Wewnętrznego.

6. Przepisy wydane na podstawie ust. 4 i 5 obowiązują wszystkie jednostki bez względu na ich przynależność organizacyjną, a także osoby fizyczne wykonujące działalność przemysłową lub handlową.

Art. 16. Przedmioty określone w art. 1 ust. 2 nie powinny zawierać składników, które mogą zmieniać cechy organoleptyczne środków spożywczych, używek lub substancji dodatkowych dozwolonych w stopniu uniemożliwiającym ich spożycie lub używanie albo przenikając do tych artykułów lub bezpośrednio do organizmu ludzkiego mogą powodować ujemne skutki dla zdrowia.

Art. 17. 1. Produkcję i obrót środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych wolno prowadzić pod warunkiem, że odpowiednie pomieszczenia i urządzenia i ich prawidłowa lokalizacja zapewnią zdrowotną jakość tych artykułów, a w szczególności zapobiegają ich psuciu się, zanieczyszczeniu lub zakażeniu.

2. Rada Ministrów określi ogólne zasady wewnętrznej kontroli jakości środków spożywczych i używek oraz kontroli przestrzegania higieny w zakładach produkujących i wprowadzających do obrotu takie artykuły.

3. Ministrowie sprawujący nadzór nad zakładami produkującymi lub wprowadzającymi do obrotu artykuły, o których mowa w ust. 1, ustalają w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej, a w zakresie dotyczącym środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego również w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa:

- 1) szczegółowe warunki sanitarne produkcji lub obrotu, z uwzględnieniem prawidłowego zaopatrzenia w wodę zdatną do picia, wewnętrznej kontroli zdrowotnej jakości tych artykułów i zasad przestrzegania higieny, a ponadto
- 2) dla tych zakładów, które świadczą bezpośrednio usługi na rzecz ludności, wzorcowe regulaminy wewnętrzne określające obowiązki osób korzystających z tych usług w zakresie zachowania należytego stanu sanitarnego.

4. Przepisy, o których mowa w ust. 3, dla organizacji społecznych, jednostek gospodarki nie uspołecznionej oraz osób fizycznych wydaje w drodze rozporządzenia Minister Zdrowia i Opieki Społecznej.

5. Rada Ministrów ustali warunki sanitarne wymagane przy uzyskiwaniu mleka w gospodarstwach rolnych i hodowlanych oraz zasady planowego tworzenia tych warunków.

Art. 18. 1. Środki spożywcze, używki i substancje dodatkowe dozwolone rozprowadzane w opakowaniu jednostkowym, oznaczone zgodnie z art. 15 ust. 4 pkt 1 datą, do której zachowują przydatność do spożycia, mogą być używane do produkcji innych środków spożywczych lub używek albo wprowadzane do obrotu do tej daty.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych, których wykaz ustalają Ministrowie Przemysłu Spożywczego i Skupu oraz Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej, jeżeli zostanie stwierdzone, że po upływie terminu przydatności do spożycia nie uległy one zepsuciu i nie utraciły swych normalnych właściwości.

3. Wykaz środków spożywczych produkowanych przez jednostki przetwórstwa rybnego resortu żegluga, do których stosuje się przepis ust. 2, ustalają Ministrowie Żegluga oraz Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej.

4. O możliwości użycia artykułów, o których mowa w ust. 2 lub 3, do produkcji innych środków spożywczych lub używek albo o wprowadzeniu ich do obrotu oraz o ustaleniu nowej daty, do której mogą być one wprowadzane do obrotu lub używane do produkcji, decydują organy sprawujące nadzór nad zdrowotną jakością środków spożywczych i używek.

5. Organy sprawujące nadzór nad zdrowotną jakością środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych wydają decyzję, o której mowa w ust. 4, na podstawie wyników badań przeprowadzonych przez zgłaszającego wniosek o przedłużenie terminu trwania przydatności do spożycia, a w miarę potrzeby mogą przeprowadzić badania we własnym zakresie.

Art. 19. Minister Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej ustali w drodze rozporządzenia wymagania sanitarne obowiązujące w handlu określonym (obwoźnym i obnośnym) środkami spożywczymi i używkami, a także może zakazać wprowadzania do obrotu w takim handlu określonych rodzajów artykułów.

Art. 20. 1. Przy pracach w produkcji lub obrocie, które wymagają bezpośredniego stykania się ze środkami spożywczymi, substancjami dodatkowymi dozwolonymi i używkami, nie wolno zatrudniać osób, które w myśl przepisów o zwalczaniu chorób nie mogą być zatrudnione przy tego rodzaju pracach, oraz osób, którym stan zdrowia utrudnia utrzymanie higieny osobistej.

2. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej ustali w drodze rozporządzenia wykaz stanów chorobowych utrudniających utrzymanie higieny osobistej, a także rodzaje czynności z zakresu produkcji środków spożywczych, substancji dodatkowych dozwolonych i używek oraz z zakresu obrotu nimi, których nie wolno wykonywać osobom dotkniętym takimi chorobami.

Art. 21. 1. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej ustali w porozumieniu z Ministrem Handlu Wewnętrznego obowiązki zakładów żywienia zbiorowego i zakładów wprowadzających do obrotu wyroby garmażeryjne w zakresie przechowywania próbek wydawanych lub sprzedawanych środków spożywczych.

2. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej ustali ogólne wymagania sanitarne dotyczące przewozu środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych. Prze-

pisy ustalające te wymagania Minister Zdrowia i Opieki Społecznej wydaje w porozumieniu z Ministrami Handlu Wewnętrznego, Przemysłu Spożywczego i Skupu, Obrony Narodowej, Komunikacji oraz Żeglugi, a w zakresie środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego ponadto w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa, w zakresie zaś płodów runa leśnego i dziczyzny — w porozumieniu z Ministrem Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego.

Rozdział 2.

Nadzór.

Art. 22. 1. Nadzór zwierzchni nad przestrzeganiem ustawy i przepisów na jej podstawie wydanych sprawuje Minister Zdrowia i Opieki Społecznej, który działa w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa w sprawach zastrzeżonych do właściwości tego Ministra.

2. Nadzór nad zdrowotną jakością środków spożywczych i używek oraz nad przestrzeganiem warunków sanitarnych w produkcji i obrocie tymi artykułami sprawują, z zastrzeżeniem określonym w ust. 3, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

3. Organy administracji państwowej nadzorowane przez Ministra Rolnictwa sprawują nadzór w zakresie ustalonym w ust. 2 nad przetwórstwem rybnym, nad warunkami sanitarnymi uzyskiwania mleka w gospodarstwach rolnych i hodowlanych oraz nad produkcją i obrotem środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego w jednostkach organizacyjnych lub miejscach, których rodzaje określają w drodze rozporządzenia Ministrowie Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Rolnictwa.

4. W wypadkach uzasadnionych względami ochrony zdrowia ludzkiego organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, w celu uzyskiwania potrzebnych danych, mogą przeprowadzać kontrolę w jednostkach organizacyjnych, o których mowa w ust. 3.

5. Organy określone w ust. 3 są obowiązane uwzględnić wnioski organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej wynikające z kontroli, o której mowa w ust. 4, oraz niezwłocznie wydawać decyzje mające na celu usunięcie stwierdzonych uchybień.

Art. 23. Organy administracji państwowej nadzorowane przez Ministra Rolnictwa mogą upoważniać do wykonywania nadzoru przewidzianego w art. 22 ust. 3 pracowników zakładów weterynarii w trybie i na zasadach ustalonych przez Ministrów Rolnictwa oraz Zdrowia i Opieki Społecznej.

Art. 24. 1. Organom sprawującym nadzór na podstawie art. 22 przysługuje prawo:

- 1) badania procesów technologicznych i receptur w zakresie niezbędnym dla ochrony zdrowia ludzkiego,
- 2) przeglądania ksiąg i innych dokumentów kontrolowanego zakładu, jeżeli okaże się to konieczne do wyjaśnienia sprawy.

2. Ponadto w wypadkach określonych w art. 22 ust. 3 organowi administracji państwowej nadzorowanemu przez Ministra Rolnictwa przysługują uprawnienia organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie wstępu do zakładów, wydawania decyzji, żądania wyjaśnień i bezpłatnego pobierania próbek.

Art. 25. 1. Organ stopnia wojewódzkiego sprawujący nadzór na podstawie art. 22 w razie stwierdzenia uchybień zagrażających zdrowiu ludzkiemu określa termin usunięcia tych uchybień, a w razie ich nieusunięcia może wydać decyzję o unieruchomieniu zakładu lub jego części.

2. Organ określony w ust. 1 może wydać decyzję o niezwłocznym unieruchomieniu zakładu lub jego części, jeżeli zwłoka w usunięciu uchybień może stanowić bezpośrednio niebezpieczeństwo dla zdrowia lub życia ludzkiego.

3. Decyzje przewidziane w ust. 1 i 2 są wydawane w porozumieniu z właściwym inspektorem pracy, jeżeli stwierdzone uchybienia stanowią równocześnie naruszenie przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy.

Art. 26. Organ sprawujący nadzór na podstawie art. 22, w razie stwierdzenia, że środek spożywczy, używka lub substancja dodatkowa dozwolona nie odpowiadają obowiązującym zdrowotnym warunkom jakości, może zakazać produkcji lub wprowadzania do obrotu tego artykułu, a w zależności od rodzaju stwierdzonych braków:

- 1) może zezwolić na inne jego wykorzystanie z zachowaniem określonych warunków lub na zużycie go w innym określonym celu lub
- 2) może nakazać zniszczenie go, jeżeli zostanie stwierdzone, że wykorzystanie tego artykułu mogłoby spowodować niebezpieczeństwo dla zdrowia lub życia ludzkiego.

Art. 27. Każda jednostka organizacyjna, wykonująca zadania w zakresie administracji państwowej, w razie powzięcia wiadomości lub uzasadnionego podejrzenia o naruszeniu ustawy lub przepisów na jej podstawie wydanych, jest obowiązana zawiadomić o tym niezwłocznie właściwy miejscowo organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Art. 28. 1. Rada Ministrów ustali w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowe zasady postępowania organów nadzoru w razie stwierdzenia niewłaściwej jakości zdrowotnej środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych,
- 2) zasady i tryb przekazywania przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej niektórych zadań w zakresie wykonywania nadzoru innym organom administracji państwowej nie wymienionym w ustawie, placówkom naukowo-badawczym, a także organizacjom społecznym,
- 3) obowiązki zakładów produkujących lub wprowadzających do obrotu środki spożywcze, używki lub substancje dodatkowe dozwolone w zakresie ponoszenia opłat za niektóre czynności związane z nadzorem, wysokość i zasady pobierania takich opłat oraz przeznaczenie uzyskanych z tego tytułu wpływów.

2. Ministrowie Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Rolnictwa ustalą w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady współdziałania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej z organami nadzorowanymi przez Ministra Rolnictwa w zakresie sprawowania nadzoru, a także sprawy zastrzeżone do wyłącznej właściwości organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Art. 29. 1. Zakłady i instytucje, które w ramach swoich zadań zapewniają określonym grupom osób całodzienne wyżywienie, są obowiązane ustalać — z uwzględnieniem obowiązujących norm finansowych i ustalonych przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej racji pokarmowych — ilość dzienną środków spożywczych dla jednej osoby z podaniem ich wartości kalorycznej i składników odżywczych.

2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania do żywienia załóg statków morskich oraz posiłków regeneracyjnych.

Rozdział 3.

Przepisy karne.

Art. 30. 1. Kto produkuje lub wprowadza do obrotu szkodliwe dla zdrowia ludzkiego środki spożywcze, używki, substancje dodatkowe dozwolone lub przedmioty określone w art. 1 ust. 2,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 2.

2. Kto produkuje lub wprowadza do obrotu dietetyczne

środki spożywcze lub odżywki szkodliwe dla zdrowia ludzkiego,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

3. Jeżeli sprawca czynów określonych w ust. 1 lub 2 działa nieumyślnie,

podlega karze pozbawienia wolności do roku, ograniczenia wolności albo grzywny.

Art. 31. 1. Kto wprowadza do obrotu jako artykuły odpowiadające określonym wymaganiom zepsute lub sfałszowane środki spożywcze, używki lub substancje dodatkowe dozwolone,

podlega karze pozbawienia wolności do roku.

2. W wypadku mniejszej wagi sprawca

podlega karze grzywny do 5.000 zł.

Art. 32. Kto:

- 1) przez oznaczenie lub w inny sposób wprowadza w błąd co do zdrowotnej jakości lub właściwości odżywczej środka spożywczego, używki albo substancji dodatkowej dozwolonej,
- 2) podaje w reklamie dane wprowadzające w błąd nabywcę co do właściwości odżywczych środka spożywczego, odżywki lub substancji dodatkowej dozwolonej,
- 3) wykracza przeciwko ciążącemu na nim obowiązkowi zapewnienia należytego stanu sanitarnego w zakładzie produkującym lub wprowadzającym do obrotu środki spożywcze, używki lub substancje dodatkowe dozwolone albo w miejscu uzyskiwania mleka,
- 4) wprowadza do obrotu środki spożywcze lub używki produkowane w celach eksperymentalnych (art. 9),
- 5) w wypadkach określonych w art. 5, art. 11 ust. 2 i art. 12 ust. 2 pkt 1 bez zezwolenia lub z naruszeniem warunków takiego zezwolenia wprowadza do obrotu środki spożywcze lub używki,
- 6) wbrew zakazowi produkuje lub wprowadza do obrotu środki spożywcze lub używki, stosuje niedozwolone składniki albo narusza warunki określone na podstawie art. 15 ust. 4,
- 7) używa do produkcji lub wprowadza do obrotu środki spożywcze, używki lub substancje dodatkowe dozwolone po upływie terminu ich przydatności,
- 8) zatrudnia przy pracach wymagających bezpośredniego stykania się ze środkami spożywczymi i używkami osoby, którym stan zdrowia utrudnia utrzymanie higieny osobistej (art. 20),
- 9) wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi nie przestrzega warunków sanitarnych w produkcji lub obrocie środkami spożywczymi, używkami lub substancjami dodatkowymi dozwolonymi,
- 10) nie dopełnia obowiązku przechowywania próbek środków spożywczych wydawanych przez zakłady żywienia zbiorowego lub sprzedawanych przez zakłady wprowadzające do obrotu wyroby garmażeryjne,
- 11) trudniąc się handlem określonym (obwoźnym lub obnośnym) środkami spożywczymi lub używkami nie zachowuje wymaganych warunków sanitarnych albo wprowadza do obrotu środki spożywcze zabronione w takim handlu (art. 19),

podlega karze grzywny do 5.000 zł.

Art. 33. W sprawach określonych w art. 31 ust. 2 oraz art. 32 orzekanie następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Rozdział 4.

Przepisy końcowe i przejściowe.

Art. 34. 1. W odniesieniu do jednostek organizacyjnych podległych Ministrom Obrony Narodowej i Spraw Wewnętrznych przewidziane w art. 22, 23 i 26 uprawnienia:

- 1) Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Ministra Rolnictwa — przysługują odpowiednio Ministrowi Obrony Narodowej i Ministrowi Spraw Wewnętrznych, każdemu w zakresie jego właściwości,
- 2) organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz organów podległych Ministrowi Rolnictwa — przysługują organom wyznaczonym odpowiednio przez Ministrów Obrony Narodowej lub Spraw Wewnętrznych.

2. Ministrowi Obrony Narodowej w stosunku do podległych mu jednostek organizacyjnych przysługują ponadto uprawnienia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej przewidziane w art. 29 ust. 1.

Art. 35. 1. Przepisy dotyczące ministrów stosuje się odpowiednio do przewodniczących komisji i komitetów sprawujących funkcje naczelnych organów administracji państwowej oraz kierowników urzędów centralnych.

2. Zadania należące w myśl ustawy do właściwości ministrów, z wyjątkiem zadań przewidzianych w art. 15 ust. 4 i 5, wykonują centralne związki spółdzielcze w odniesieniu do pozostających pod ich nadzorem jednostek, które produkują lub wprowadzają do obrotu środki spożywcze i używki.

Art. 36. 1. Ustawa nie dotyczy:

- 1) środków spożywczych i używek, jeżeli są one produkowane, przechowywane, przywożone, spożywane lub używane wyłącznie we własnym gospodarstwie domowym określonej osoby dla zaspokojenia potrzeb tego gospodarstwa,
- 2) artykułów, które są przeznaczone do zapobiegania, leczenia lub rozpoznawania chorób i w myśl obowiązujących przepisów zostały uznane za środki farmaceutyczne lub artykuły sanitarne.

2. Ustawa nie narusza przepisów o badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa.

3. Przepisy ustawy regulujące sprawę substancji dodatkowych i zanieczyszczeń technicznych (art. 4 ust. 4), wymagań sanitarnych w zakładach produkcyjnych (art. 17 ust. 1—3), warunków zdrowia wymaganych od pracowników zatrudnionych przy określonych pracach (art. 20), a także przepisy dotyczące przedmiotów określonych w art. 1 ust. 2 (art. 16) — stosuje się również do win, moszczów winnych i miodów pitnych oraz wódek.

Art. 37. 1. Tracą moc:

- 1) rozporządzenie z dnia 22 marca 1928 r. o dozorze nad artykułami żywności i przedmiotami użytku (Dz. U. z 1928 r. Nr 36, poz. 343, z 1934 r. Nr 110, poz. 977, z 1939 r. Nr 54, poz. 342, z 1946 r. Nr 5, poz. 44 i z 1949 r. Nr 42, poz. 311), z tym że rozporządzenie to zachowuje moc w odniesieniu do przedmiotów użytku innych niż określone w art. 1 ust. 2 niniejszej ustawy,
- 2) dekret z dnia 28 października 1947 r. o mleczarstwie (Dz. U. Nr 67, poz. 416),
- 3) art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 10 lutego 1949 r. o obrocie zwierzętami gospodarskimi i produktami uboju oraz o ich przetwórstwie (Dz. U. z 1949 r. Nr 21, poz. 135 i z 1952 r. Nr 44, poz. 300).

2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych, przewidzianych w niniejszej ustawie, zachowują moc obowiązującą dotychczasowe przepisy, jeżeli nie są z nią sprzeczne.

Art. 38. Ustawa wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od dnia ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: M. Sychalski
Sekretarz Rady Państwa: L. Stasiak